

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
міжнародних відносин і політичної
філософії
Протокол № 17 від 28.08.2025 р.

Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань

**С «Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини»**

Спеціальність

СЗ «Міжнародні відносини»

Освітній рівень

Перший (бакалаврський)

Освітня програма

Міжнародні відносини

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробники:
д.філос.н., проф.

Олег КУЗЬ

Завідувач кафедри
міжнародних відносин і
політичної філософії

Олег КУЗЬ

Гарант програми

Ірина ЖЕРЕБЯТНІКОВА

**Харків
2025**

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Міжнародно-політичний аналіз» є складовою частиною освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини». Актуальність дисципліни зумовлена глибинними трансформаціями сучасної системи міжнародних відносин. Після завершення холодної війни та зламу біполярної моделі світового порядку міжнародне середовище характеризується нестабільністю, конкуренцією глобальних і регіональних центрів сили, зростанням ролі недержавних суб'єктів, а також посиленням таких факторів, як глобалізація, регіоналізація, гібридні конфлікти, нові безпекові виклики та вплив інформаційних технологій. У цих умовах зростає потреба у фахівцях, здатних критично аналізувати політичні процеси, прогнозувати розвиток подій та виробляти обґрунтовані рішення.

«Міжнародно-політичний аналіз» спирається на міждисциплінарний підхід, інтегруючи теоретичні здобутки політології, міжнародних відносин, права, економіки та соціології. Особлива увага приділяється вивченню методів і моделей аналізу зовнішньої політики держав, діяльності міжнародних організацій, взаємодії урядових і неурядових акторів, механізмів врегулювання конфліктів, а також сучасних інструментів публічної дипломатії та стратегічних комунікацій. Здобуті знання та вміння дозволять здобувачам не лише орієнтуватися в складному світі міжнародної політики, але й формувати власні аналітичні оцінки, застосовувати методологічні інструменти до конкретних кейсів та виробляти аргументовані пропозиції для практичної дипломатичної й міжнародно-політичної діяльності. Навчальна дисципліна покликана забезпечити майбутніх фахівців міцною методологічною базою та аналітичними компетентностями, які є необхідними для ефективного функціонування у сфері міжнародних відносин та для розуміння ключових тенденцій розвитку світової політики у XXI столітті.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародно-політичне знання.

Предметом є засадничі теоретичні та методологічні принципи, дослідницькі програми, сукупність методів і технік, за допомогою яких можливе дослідження та інтерпретація світу міжнародних відносин.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів системного уявлення про сутність, методологічні засади та прикладні інструменти міжнародно-політичного аналізу. Особливий акцент робиться на розумінні закономірностей розвитку міжнародних відносин, виявленні інтересів державних і недержавних акторів, а також виробленні аналітичних навичок, необхідних для інтерпретації та прогнозування міжнародно-політичних процесів.

Завданнями навчальної дисципліни є

- ознайомити здобувачів з ключовими теоретичними підходами та школами політичного аналізу;
- розкрити зміст і специфіку основних категорій і понять, що використовуються у міжнародно-політичному аналізі;

- опанувати методи аналізу (сценарний, порівняльний, інституційний, системний, акторний, контент-аналіз тощо) до оцінки міжнародних подій та процесів;
- сформувати здатність ідентифікувати та структурувати національні інтереси держав у контексті міжнародної взаємодії;
- сприяти розвитку критичного мислення щодо інформаційних потоків, міжнародних документів, рішень і політичних стратегій;
- закласти навички підготовки аналітичних записок, довідок, експертних коментарів.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН1	ЗК6; ЗК10; СК1; СК2; СК3; СК5; СК7; СК8; СК9; СК14; СК15
РН4	ЗК3; ЗК9; ЗК13; СК4; СК7; СК10; СК11; СК14
РН6	ЗК5; ЗК6; СК5; СК10; СК11
РН7	ЗК2; ЗК3; ЗК6; ЗК7; СК1; СК2; СК3; СК7
РН8	ЗК2; ЗК4; ЗК5; ЗК10; СК1; СК2; СК3; СК7; СК10; СК11; СК13
РН9	ЗК2; ЗК5; ЗК8; ЗК9; ЗК10; СК2; СК3; СК7; СК8; СК13; СК14
РН11	ЗК3; ЗК4; ЗК7; ЗК12; СК3; СК7; СК8; СК9
РН13	ЗК2; ЗК4; ЗК5; ЗК8; ЗК12; СК4; СК7; СК8; СК14; СК15

де, ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК14. Здатність до тематизації неурядової складової міжнародних відносин через діяльність політичних партій, громадських організацій та об'єднань регіонального рівня.

СК15. Здатність до розуміння базових політико-філософських і соціально-політичних категорій та концепцій, що описують природу політичної реальності.РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання, дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на межі предметних галузей з урахуванням сучасних тенденцій та трендів останніх досягнень світової науки.

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою

позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методологія аналізу світової політики

Тема 1. Політичні науки та нормативний політичний аналіз

Поняття і місце політичної науки у системі суспільствознавства. Політика та її конотації. Структура політичної науки. Поняття, категорії, теорії та парадигми політичного знання. Нормативний політичний аналіз як підґрунтя дослідження міжнародних відносин. Відмінність між емпіричними та нормативними підходами. Політична теорія і практика: їх взаємозв'язок у формуванні світового порядку.

Тема 2. Феноменологія світової політики та міжнародних відносин

Світова політика як багаторівнева система. Основні категорії феноменології політики: влада, держава, легітимність, інституції, ідентичність. Світова політика та міжнародні відносини: змістовне розрізнення концептів. Суб'єкт-об'єктний аналіз світової політики. Взаємодія державних і недержавних акторів на міжнародній арені. Феномен глобального громадянського суспільства. Ключові парадигми розуміння феномену міжнародних відносин: реалізм, лібералізм, конструктивізм.

Тема 3. Антропологія та соціологія міжнародних відносин

Людський вимір міжнародної політики. Людина як індивідуальний актор, носій певної ідентичності, культурних і релігійних цінностей. Соціокультурні та антропологічні підходи у дослідженні міжнародних процесів. Міжнародні відносини як результат соціальної дії. Поняття соціальної взаємодії (interaction): співпраця та конфлікти, альянси і протистояння. Соціальні інститути (дипломатія, армія, освіта, міжурядові організації тощо) як механізми організації цієї взаємодії.

Міжнародна політика і глибинні процеси соціальної стратифікації: поділ на «центри» й «периферії», «глобальну еліту» та «масові суспільства», доступ до ресурсів і влади. Феномен політичного лідерства у світовій політиці. Елітарність міжнародних відносин як концентрація рішень у руках відносно вузького кола політичних, економічних і культурних еліт. Глобалізація та трансформація ідентичностей. Роль культурних, релігійних і цивілізаційних факторів у формуванні сучасних міжнародних відносин.

Тема 4. Методологія системного дослідження світової політики

Системний підхід у міжнародних відносинах: основні школи та підходи. Поняття міжнародної системи, її структура, елементи та механізми функціонування. Баланс сил, міждержавна конкуренція та моделі системної стабільності. Системний підхід щодо експлікації міжнародних відносин: доробок Е. Карра, М. Каплана, І. Валлерстайна, Дж. Ная, Дж. Міршаймера та ін.

Сучасні виклики системі міжнародних відносин: військово-політичні блоки, регіоналізація, багатополлярність, глобальні кризи.

Змістовий модуль 2. Міжнародно-політична експертиза

Тема 5. Ситуаційний аналіз у міжнародно-політичних відносинах

Сутність та методика ситуаційного аналізу. Case-study у дослідженні міжнародних відносин. Ситуаційний прогноз, сценарне моделювання, оцінка ризиків. Приклади застосування ситуаційного аналізу у сфері міжнародної безпеки, дипломатії, глобального управління. Прикладний зовнішньополітичний аналіз. «Мозкові центри» та їх роль у формуванні порядку денного світової політики.

Тема 6. Міжнародно-політична конфліктність

Поняття політичного та міжнародного конфлікту. Класифікація міжнародних конфліктів: міждержавні, етнополітичні, релігійні, цивілізаційні. Механізми ескалації та врегулювання конфліктів. Теоретичні моделі конфліктності: від концепцій К. Боулдінга до сучасних конфліктологічних підходів. Специфіка військово-політичних конфліктів. Російсько-українська війна та переформатування простору міжнародних відносин. «Нова Холодна війна» та перспективи світоустрою.

Тема 7. Світовий порядок і децентралізація

Еволюція світового порядку у XX–XXI ст. Концепти однополлярності, біполлярності та багатополлярності. Децентралізація як сучасна тенденція у міжнародних відносинах. Зростання ролі регіональних акторів, міждержавних союзів та міжнародних організацій. Вплив глобалізації та кризи міжнародних інституцій на формування нового світового порядку. Протистояння «Глобального Півдня» та «Глобальної Півночі» у контекстах rules-based order, викликів демократії, західноцентричного світу та появи нових «центрів сили». Протистояння Китаю та США: геополітичний та геоекономічний виміри.

Тема 8. Методологія та методи міжнародно-політичного аналізу

Методологія політичного аналізу. Основні принципи методології міжнародних відносин Дж. Розенау. Неможливість системної класифікації способів набуття наукового знання про політику у відриві від політичної теорії. Інтегральна ідея суспільних наук Й. Галтунга. Концептуалізація та операціоналізація проблеми: формулювання програми дослідження. Теоретичні підходи щодо дослідження політичних (міжнародних) відносин.

Розрізнення методів кількісного і якісного дослідження у сфері міжнародних відносин. Методи збору інформації у політологічному дослідженні. Дослідницькі підходи та методи аналізу: структурно-функціональний, порівняльний, інституційний, когнітивний, дискурсивний тощо. Інструменти експертної та прогностичної діяльності. Значення

міждисциплінарних підходів для комплексного міжнародно-політичного аналізу.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1.	Дискусія на практичному занятті з питання «Що таке політика?» Міні-лекція: Карл Маркс і Макс Вебер як <i>vis-a-vis</i> Робота в малих групах: «Мультипарадигмальність політичної науки»
Тема 2.	Дебати навколо питання «Що таке держава та чи справдиться прогноз щодо її відмирання?» Робота в малих групах: «Ідентичність як метафора міжнародних відносин»
Тема 3.	Дебати: «Хто творить політику / історію?» Презентація аналітичної довідки «Who is who у світовій політиці?»
Тема 4.	Міні-лекція «Метафора «світ-системи»: І. Валлерстайн» Робота в малих групах: «Дж. Міршаймер та його доробок»
Тема 5.	Презентація аналітичної записки з ситуаційного аналізу, наприклад: «Реформування Ради Безпеки ООН», «Що таке Rules-Based Order?», «Нова Холодна війна» etc. Створення аналітичної довідки «Think tanks світової політики»
Тема 6.	Робота в малих групах: «Геополітичні наслідки російсько-української війни» Дискусія навколо статусу конфліктологічної парадигми міжнародно-політичного аналізу
Тема 7.	Дебати на практичному занятті з питання «XXI століття як ера Китаю» Презентація аналітичної довідки «Чи існує Глобальний Південь?» Робота в малих групах: «Тайванська проблема та перспективи її вирішення»
Тема 8.	Міні-лекція з питання «Чому не існує «чистих» фактів та що робити з непереборністю метафізики?» Дебати на практичному занятті з питання «Бліцкриг постмодернізму в міжнародних відносинах» Дискусія на практичному занятті з питання «Quid est veritas?»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Теми 1 – 8	Вивчення лекційного матеріалу
Теми 1 – 8	Підготовка до практичних (семінарських) занять
Теми 1 – 8	Виконання індивідуальних завдань
Теми 1, 6, 8	Опрацювання дискусійних питань

Теми 2, 3, 7, 8	Підготовка та участь у дебатах
Теми 5 – 8	Створення та презентація аналітичної записки
Теми 3, 5, 7	Підготовка та презентація аналітичної довідки
Теми 1 – 8	Опрацювання аналітичних доповідей

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Міжнародно-політичний аналіз» використовуються традиційні методики інформаційно-рецептивної та репродуктивної спрямованості, а також сучасні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, які передбачають застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, навчання через дослідження.

Словесні (лекція (Теми 1-8), проблемна лекція (Тема 2); міні-лекція (Теми 1, 4, 8)).

Наочні (демонстрація, презентація (Теми 1-8)).

Практичні (практична робота (Теми 1-8), семінар-дискусія (Теми 1, 6, 8), презентація аналітичної записки за темою курсової роботи (Теми 5-8)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів вищої освіти враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські (практичні) заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Контрольні заходи включають:

– поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу скласти іспит – 35 балів);

– семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу (максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів; мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів).

Порядок проведення поточного оцінювання знань здобувачів.

Поточний контроль успішності навчання здійснюється у формі:

– *аналітичної доповіді* за заданою тематикою – 3 рази за семестр на семінарських заняттях, усно. Максимальна оцінка за доповідь – 4 бали (4-бальна система оцінювання, усього 12 балів за семестр); її можна отримати, якщо доповідь має логічну структуру, висновки є аргументованими,

теоретичний матеріал викладений вільно із розумінням основних понять;

- *участі у дебатах* із запропонованої проблематики – 3 рази за семестр на семінарських заняттях, усно. Максимальна оцінка за дискусію – 4 бали (4-бальна система оцінювання, усього 12 балів за семестр);

- *експрес-опитування*, що проводиться за темами, що вже опановано; тричі за семестр; усно, на семінарському занятті. Максимальна оцінка за опитування – 4 бали (4-бальна система оцінювання, усього 12 балів за семестр);

- *ситуаційного аналізу (аналітичної довідки)* – тричі за семестр на семінарських заняттях; усно із наданням тексту аналітичної довідки. Максимальна оцінка – 4 бали (4-бальна система оцінювання, усього 12 балів за семестр);

- *творчого завдання (аналітичної записки)* – один раз за семестр за запропонованими темами або за темою курсової роботи; на семінарському занятті, усно, із презентацією аналітичної записки. Максимальна оцінка – 12 балів (12-бальна система; усього 12 балів за семестр).

Семестровий контроль успішності навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Міжнародно-політичний аналіз» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною освітньою компонентою навчального плану, здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння здобувачами програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування компетентностей та результатів навчання. Кожен екзаменаційний білет складається з двох питань (завдань) відкритого типу. Перше питання є теоретично навантаженим та діагностує обізнаність здобувачів із проблемним полем навчальної дисципліни. Друге питання є практико-орієнтованим та має на меті виявити ступінь підготовки здобувачів до власне політичного аналізу. Максимально за кожне питання можна отримати 20 балів (застосовується 20-бальна система оцінювання). У сумі – 40 балів.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

Здобувачів вищої освіти слід вважати атестованими, якщо сума балів, одержаних за результатами семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
СЗ Міжнародні відносини
Перший (бакалаврський) рівень
Семестр I
Навчальна дисципліна «Міжнародно-політичний аналіз»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Питання 1 (теоретичне)

Проаналізуйте особливості Ялтинсько-Потсдамського порядку.
Максимально – 20 балів за питання.

Питання 2 (практичне)

Міжнародні відносини на сучасному етапі характеризуються високим рівнем нестабільності, конфлікти традиційно залишаються їх невід'ємною частиною та мають значний вплив на більшість сфер світової політики. Серед різних типів міжнародних конфліктів останнім часом значно збільшується чисельність асиметричних конфліктів як конфронтації держав у військово-політичній сфері. Наведіть приклади декількох асиметричних конфліктів та визначте їх базові характеристики.

Максимально – 20 балів за питання.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин і політичної філософії,
протокол № 1 від «22» серпня 2025 р.

Екзаменатор
Зав. кафедри

д.філос.н., проф. Кузь О. М..
д.філос.н., проф. Кузь О.М.

Системи оцінювання, що використовуються, наведено нижче

Критерії оцінювання аналітичних доповідей, експрес-опитування, участі у
дебатах та ситуаційному аналізі
4-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Містить засвоєний теоретичний / практичний матеріал у повному обсязі	4
Відповідь в цілому правильна, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	3
Присутнє лише часткове висвітлення змісту питання; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	2
Відповідь виявляє лише загальне ознайомлення здобувача з проблематикою питання; самостійність мислення та висновки відсутні	1

Критерії оцінювання аналітичної записки
12-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Містить	12

засвоєний теоретичний / практичний матеріал у повному обсязі	
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	11
Відповідь в цілому аргументована, відтворює самостійність мислення, але бракує систематизації. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	10
Відповідь в цілому правильна, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	9
Відповідь виявляє обізнаність здобувача з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	8
Відповідь виявляє обізнаність здобувача з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	7
Присутнє лише часткове висвітлення змісту питання; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	6
При відповіді на питання допущено суттєві помилки, які впливають на зміст; самостійність мислення виявлена лише частково	5
Відповідь виявляє лише загальне ознайомлення здобувача з проблематикою питання; самостійність мислення та висновки відсутні	4
Відповідь виявляє практичну відсутність у здобувача самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні / практичні висновки відсутня	3
Відповідь не виявляє самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні / практичні висновки відсутня; стереотипні знання не відтворено	2
Відповідь фактично не має перетину зі змістом питання	1

Критерії оцінювання питань екзаменаційного білету
20-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь (текст) неперевершена (-ий), виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як зразкова. Висновки є пригломшливо обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Перфектним є розуміння міждисциплінарних зв'язків політичної науки із соціологією, економікою, правом тощо. Наводяться джерела міжнародного права, згадуються міжнародні угоди/договори	20
Відповідь (текст) неперевершена (-ий), виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як зразкова. Висновки є пригломшливо обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з міжнародно-політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарних зв'язків політичної науки із соціологією, історією, економікою, правом тощо. Наводяться джерела міжнародного права, згадуються міжнародні угоди/договори	19
Відповідь (текст) справляє враження, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як зразкова. Висновки є обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з (міжнародно-)політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарності міжнародно-політичного простору. Наводяться джерела міжнародного права, згадуються міжнародні угоди/договори	18
Відповідь (текст) загалом справляє враження, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як	17

відмінна. Висновки є ретельно обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з (міжнародно-)політичної науки; відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарності міжнародно-політичного простору. Наводяться джерела міжнародного права, згадуються міжнародні угоди/договори	
Відповідь (текст) загалом справляє враження, відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як дуже добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Згадуються класичні (фундаментальні) праці з (міжнародно-)політичної науки; підтримується дискурс «світу політичного». Фіксується міждисциплінарність міжнародно-політичного простору. Відображено джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	16
Відповідь (текст) загалом прийнятна (-ий), відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Бракує використання класичних (фундаментальних) праць (міжнародно-)політичної науки; дискурс «світу політичного» ретранслюється. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Відображено джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	15
Відповідь (текст) загалом прийнятна (-ий), відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Бракує використання класичних (фундаментальних) праць (міжнародно-)політичної науки; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	14
Відповідь (текст) загалом прийнятна (-ий), відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Класичні праці (міжнародно-)політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	13
Відповідь (текст) потребує доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Класичні праці (міжнародно-)політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	12
Відповідь (текст) потребує доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, є питання до аргументації. Класичні праці (міжнародно-)політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	11
Відповідь (текст) потребує доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, але аргументація не є переконливою. Класичні праці міжнародно-політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	10
Відповідь (текст) потребує суттєвого доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, але аргументація не є переконливою. Класичні праці міжнародно-політичної науки не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	9
Відповідь (текст) потребує суттєвого доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат розвідки оцінюються як задовільні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, відчутним є брак аргументації. Дискурс «світу політичного» майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	8

Відповідь (текст) потребує суттєвого доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді оцінюються як задовільні; раціональність мислення залишає бажати кращого. Обґрунтованість висновків залишає бажати кращого, відчутним є брак аргументації. Дискурс «світу політичного» не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	7
Відповідь (текст) потребує суттєвого доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді оцінюються як задовільні; раціональність присутня лише частково. Обґрунтованість висновків залишає бажати кращого, відчутним є брак аргументації. Джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори не згадуються	6
Відповідь (текст) має бути перероблена (-ий). Логіка та понятійно-категоріальний апарат оцінюються як задовільні; раціональність присутня лише частково. Аргументація та доведення висновків залишилися поза увагою здобувача	5
Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді оцінюються як достатні, але раціональність розвідки сумнівна. Аргументація висновків майже не фіксується	4
Логіка відповіді, розуміння понятійно-категоріального апарату оцінюються як мінімально достатні; принципи раціональності проігноровано	3
Відповідь виявляє практичну відсутність у здобувача самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні/практичні висновки відсутня	2
Відповідь (текст) неприйнятна (-ий). Відповідь не вдалася	1

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка; видання друге. Київ : Стилос, 2024. 396 с.

2. Вонсович С. Г. Політичний аналіз і прогноз: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 228 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/7048/Pol_analiz_pos23.pdf?sequence=3&isAllowed=y

3. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 200 с. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25295>

4. Політична безпека України: проблеми політичного і державного правління. Прогнозна оцінка, механізми забезпечення : аналітична записка / керівник авт. колективу Рафальський О. О. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 64 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/Politychna-bezpeka-Ukrainy_problemy-politychnoho-i-derzhavnoho-pravliannia_Analitychna-zapyska.pdf

5. Шуляк А. М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк : Вежа-друк, 2020. 274 с.

Додаткова

6. Бжезінський З. Велика шахівниця / пер. з англ. О. Фешовець. Харків : Ранок; Фабула, 2018. 288 с.

7. Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. Київ : Наш Формат, 2021. 926 с.

8. Інтерпретації російсько-українського конфлікту в західних наукових і експертно-аналітичних працях / За ред. В.Кулика. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. 328 с. URL: <https://ipien.gov.ua/publication/interpretatsiia-rosijsko-ukrainskoho-konfliktu-v-zakhidnykh-naukovykh-i-ekspertno-analitychnykh-pratsiakh/>

9. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ: Наш Формат, 2020. 320 с.

10. Коннова Н. О., Кузь О. М., Чешко В. Ф. Трансбіополітичний хронотоп технологічної цивілізації: біо- і геополітичні конотації міжнародних відносин. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2022. Том 5, № 2. С. 142–150. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29597>

11. Коннова Н. О., Кузь О. М., Чешко В. Ф. Механізм трансбіополітичного переходу у геополітиці. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022. Т. 14, № 2. С. 119–129. DOI: <https://doi.org/10.15421/352230>

12. Коротков Д. С., Кузь О. М., Кузь І. О. Польща у процесі практичної реалізації геополітичних проєктів у Центрально-Східній Європі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. Дніпро, 2023. № 15(2). С. 105–113. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32115>

13. МакФол М. Від Холодної війни до Гарячого миру. Київ : Yakaboo Publishing, 2021. 496 с.

14. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : НАН України, 2022. 552 с. URL: <https://ipien.gov.ua/publication/natsionalna-stijkist-ukrainy-stratehiia-vidpovid-na-vyklyky-ta-vyperedzhennia-hibrydnykh-zahroz/>

15. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / пер. з англ. Р. Корнута. Київ : Наш формат, 2019. 576 с.

16. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ: Основи, 2019. 376 с.

17. Шуляк А. М., Шуляк Н. О. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : навчально-методичний комплекс для студентів підготовки бакалавра галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / Волинський національний університет імені Лесі Українки, факультет міжнародних відносин, кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу. Луцьк, 2022. 52 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21152>

18. Baylis J. The globalization of world politics : an introduction to international relations / J. Baylis. Seventh edition. Oxford, United Kingdom; New York: Oxford University Press, 2017. 610 p.

19. Plazova T., Kuz O., Konnova N., Korotkov D., Galushchenko O. Information Warfare as an Instrument of Geopolitical Influence on Ukraine: Main Aspects and The State's Response. *International Journal of Religion*. 2024. Vol. 5, No. 2. P. 121–130. <https://doi.org/10.61707/0g2yt516>
20. Spykman N. J. *America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power*. London, 2017. 72 p.
21. Styrnik N., Ishchenko I., Kuz O., Bedrych Y., Lazneva, I. Informal Communication in International Relations: Role and Impact. *AD ALTA*. 2024. Volume 14, Issue 1, Special Issue XL. P. 193–198. <https://doi.org/10.33543/j.140140.193198>

Інформаційні ресурси

22. Атлантична рада США (*Atlantic Council*) [Електронний ресурс]. URL: <http://www.atlanticcouncil.org>
23. Брукінгський інститут (The Brookings Institution (BI)) [Електронний ресурс]. URL: <http://www.brookings.edu>
24. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=7>
25. Королівський інститут міжнародних відносин (The Royal Institute of International Affairs) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.chathamhouse.org>
26. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <https://niss.gov.ua/>
27. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародно-політичний аналіз». Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8811>